

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-279/24 – 1

Predmet C-279/24

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

22. travnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

8. travnja 2024.

Tužitelj:

AY

Tuženik:

Liechtensteinische Landesbank (Österreich) AG

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) kao sud pred kojim se vodi revizijski postupak [omissis] u predmetu tužitelja AY [omissis] protiv tuženika Liechtensteinische Landesbank (Österreich) AG, [omissis] Beč 1, [omissis], radi iznosa od 140 271,10 eura [omissis], povodom tužiteljeve izvanredne revizije protiv presude Oberlandesgerichta Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija) kao žalbenog suda od 16. lipnja 2023., broj predmeta 3 R 10/23x-70, kojom je potvrđena presuda Handelsgerichta Wien (Trgovački sud u Beču, Austrija) od 18. studenoga 2022., broj predmeta 12 Cg 12/20i-62, donio je

rješenje:

I. U skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu Europske unije upućuju se sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li pravne posljedice naloga za kupnju financijskih proizvoda koje potrošač s boravištem u državi A (u ovom slučaju Italija) na temelju stalnog poslovnog odnosa izda banci sa sjedištem u državi B (u ovom slučaju Austrija)

ocijeniti na temelju prava koje proizlazi iz članka 6. Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Uredba Rim I) ako su uvjeti za primjenu članka 6. Uredbe Rim I bili ispunjeni prilikom izdavanja pojedinačnih naloga, ali ne i već prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa te su stranke u tom trenutku za cijeli poslovni odnos u skladu s člankom 3. Uredbe Rim I izabrale pravo države B?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:

je li iznimka iz članka 6. stavka 4. točke (a) Uredbe Rim I primjenjiva ako banka na temelju ugovora otvori račune za potrošača s boravištem u drugoj državi članici i nakon toga na temelju potrošačevih naloga za njega kupi financijske proizvode koji se pripisuju računima, pri čemu potrošač može izdati naloge (i) sredstvima daljinske komunikacije?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo i niječnog odgovora na drugo pitanje: treba li izbor prava koji je izvršen prije ispunjenja uvjeta za primjenu članka 6. Uredbe Rim I nakon ispunjenja tih uvjeta smatrati nepoštenim u smislu članka 3. stavka 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima [omissis] ako se u njemu nije uputilo na pravne posljedice članka 6. stavka 2. Uredbe Rim I?

II. [omissis] [prekid postupka]

Obrazloženje:

I. Činjenice:

- 1 Zahvaljujući svojem poslovnom iskustvu, tužitelj s boravištem u Italiji dobro se razumije u financijsko poslovanje te tržište kapitala i financijsko tržište. Međutim, u ovom kontekstu nije djelovao u svrhu za koju se smatra da je u njegovoj struci ili profesiji. U tuženoj banci sa sjedištem u Austriji otvorio je 2013. račun vrijednosnih papira i tekući račun. U tu se svrhu uputio u jednu tuženikovu poslovnicu u Austriji. Podatke za kontakt dala mu je osoba iz njegova poslovnog okruženja. Nakon toga dostavio je zahtjev za otvaranje računa koji je potpisao i „profile klijenta” iz Italije koje je zatražila banka.
- 2 Tužitelj je kao privatni klijent odabrao takozvano „poslovanje bez savjetovanja”. U „zahtjevu za otvaranje računa” koji je potpisao nalazila se sljedeća odredba:

„Primam (primamo) na znanje i prihvaćam (prihvaćamo) ‚Opće uvjete bankarskog poslovanja’ i ‚Posebne uvjete za burzovno i izvanburzovno trgovanje opcijama i terminsko trgovanje’ te ‚Pregled kamata i uvjeta’ u verziji koja je na snazi kao temelj našeg sadašnjeg i budućeg poslovnog odnosa.”

- 3 „Opći uvjeti bankarskog poslovanja”, koji su mu prethodno dostavljeni, sadržavali su sljedeću odredbu:

„Na sve pravne odnose između klijenta i kreditne institucije primjenjuje se austrijsko pravo.”

- 4 Tijekom poslovnog odnosa tužiteljjev profil klijenta ažurirao se u više navrata. Uvijek se ciljano odlučio za „poslovanje bez savjetovanja” kako bi svoja ulaganja mogao obavljati slobodno prema vlastitim zamislima bez prethodnog savjetovanja s tuženikom.
- 5 U rujnu 2015. i lipnju 2016. tužitelj je preko tuženika kupio neosigurane obveznice (*exchange traded notes, ETN*), koje je prodao u srpnju 2016., pri čemu je ostvario dobit. Ni u slučaju tih kupnji nije se odlučio za savjetovanje, nego za kupnju samo na temelju informacija iz jednog novinskog članka.
- 6 U listopadu 2016. u Padovi se održavalo događanje u organizaciji jednog talijanskog poduzeća na kojem su sudjelovali institucionalni i privatni ulagači, među njima i tužitelj. Direktor poduzeća među ostalim je predstavio fond čiji je portfelj sadržavao navedene obveznice. Tom događanju prisustvovao je i jedan zaposlenik tužene banke. On nije govorio ni o navedenom fondu ni o drugim financijskim proizvodima, nego je samo predstavio tuženika.
- 7 Od listopada 2017. do veljače 2018. tužitelj je samoinicijativno preko tuženika kupio dodatne udjele u obveznicama (ETN). Tužitelj je tuženiku izdavao naloge telefonski ili e-poštom. Događanje iz listopada 2016. nije utjecalo na njegove odluke o kupnji. Nadalje, tužitelj je u listopadu 2017. preko tuženika pisanim nalogom kupio udjele u fondu koji je predstavljen na događanju. Dokument za klijente s informacijama o tom fondu bio je dostupan na tuženikovoj internetskoj stranici.
- 8 Tužena banka (ni) od 2017. nije pružala usluge savjetovanja, nego je i dalje, u skladu s tužiteljjevom izričitom željom, bila riječ o „poslovanju bez savjetovanja”. Stranke ne osporavaju činjenicu da je kupnja obavljena „komisijskim poslom”. Sud koji upućuje zahtjev to tumači na način da je banka kupila financijske proizvode na tužiteljjev račun te ih pripisala računu vrijednosnih papira koji ima u banci.

II. Zahtjevi i argumenti stranaka:

- 9 **Tužitelj** tvrdi da je kupnjom obveznica i udjela u fondu od 2017. pretrpio financijski gubitak te zbog pogrešaka u pogledu savjetovanja i informacija od tuženika zahtijeva naknadu štete u iznosu od 140 271,10 eura [*omissis*]. Tuženik je svoje aktivnosti usmjerio na Italiju. Izbor austrijskog prava nije dopušten, „osobito jer su odredbe talijanskih Codice Civilea (Građanski zakonik) i CDC-a (Zakon o zaštiti potrošača, članak 67. [18.]) znatno povoljnije od postojećih austrijskih odredbi”. Tuženik je povrijedio obveze obavještavanja „u smislu

članaka 21. i 23. Zakonodavne uredbe br. 58/98 o TUF-u (Konsolidirani zakon o financijama)”. U slučaju povrede predugovornih obveza i obveza obavještanja u skladu s tim odredbama ugovor se smatra ništavim.

Tuženik je sažeto prigovorio da zbog valjanog izbora prava treba primijeniti austrijsko pravo. Tužitelj nije iskoristio mogućnost savjetovanja o ulaganju, nego se odlučio za provođenje transakcija „poslovanjem bez savjetovanja”. Tuženik je samo proveo pojedinačne transakcije za koje je dobio nalog. Ulaganje je za tužitelja bilo „primjereno”. Stoga tuženik nije odgovoran u skladu s austrijskim pravom.

III. Dosadašnji postupak:

- 10 **Niži sudovi** odbili su tužbeni zahtjev. Zbog sporazuma o izboru prava pretpostavili su da se primjenjuje austrijsko pravo. Račun vrijednosnih papira i račun za namiru koje tužitelj ima kod tuženika vodili su se u Austriji. Kao klijent „bez savjetovanja” u Italiji nije iskoristio ni mogućnost savjetovanja o ulaganju ni druge tuženikove usluge. Izabrano pravo „dopušteno je i s obzirom na članak 6. stavak 4. točku (a) Uredbe Rim I”. U skladu s austrijskim pravom tuženik je u odnosu na klijenta „bez savjetovanja” samo trebao provesti „ispitivanje primjerenosti” u skladu s člankom 45. Wertpapieraufsichtsgesetzta 2007 (Zakon o nadzoru vrijednosnih papira iz 2007., u daljnjem tekstu: WAG iz 2007.; sada članak 57. Wertpapieraufsichtsgesetzta 2018 (Zakon o nadzoru vrijednosnih papira iz 2018., u daljnjem tekstu: WAG iz 2018.)), a ne provjeru prikladnosti u skladu s člankom 44. WAG-a iz 2007. (sada članak 56. WAG-a iz 2018.), u pogledu tužiteljeva znanja i iskustva o proizvodima te pribaviti za to potrebne informacije. U tom pogledu tuženik nije povrijedio nikakve obveze te stoga nije odgovoran za tužiteljeve gubitke.
- 11 **Oberster Gerichtshof** (Vrhovni sud) sada treba odlučiti o tužiteljevoj reviziji. U njoj sažeto tvrdi da je tuženik svojim predstavljanjem na događanju u listopadu 2016. u Padovi aktivno ušao na talijansko tržište, čime je u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) Uredbe Rim I svoje aktivnosti usmjerio na talijansko tržište. Nakon tog događanja izdao je nalog za kupnju daljnjih udjela u obveznicama i fondu; na pravo na naknadu štete poziva se samo u pogledu tih kupnji, koje su uslijedile nakon događanja. Odredba o izboru prava sadržana u Općim uvjetima poslovanja zbog netransparentnosti je nepoštena u slučaju potrošačkih transakcija te se stoga ne može primijeniti ako mu, kao u ovom slučaju, kao potrošaču nije skrenuta pozornost na to da se u skladu s člankom 6. stavkom 2. Uredbe Rim I može pozvati na zaštitu koju mu osiguravaju prisilne odredbe prava važećeg u državi u kojoj ima uobičajeno boravište. Austrijski propisi za njega su znatno nepovoljniji od talijanskih. Iznimka u skladu s člankom 6. stavkom 4. točkom (a) Uredbe Rim I ne može se primijeniti jer je tuženik imao internetsku stranicu na engleskom jeziku na kojoj je tužitelj kao talijanski potrošač mogao dobiti uvid u sav promet po računu, ispisati izvode računa te dobiti informacije, mišljenja i analize. Ta investicijska usluga pružena je

preko interneta u Italiji kao državi njegova boravišta a da nije trebao biti fizički prisutan u Austriji. Stoga u skladu s člankom 6. stavkom 1. Uredbe Rim I na ugovore o financijskim uslugama sklopljene s njim kao potrošačem treba primijeniti talijansko pravo.

IV. Pravne osnove:

12 U uvodnim izjavama 7. i 25. Uredbe Rim I navodi se:

„(7) Sadržajni bi opseg i odredbe ove Uredbe trebali biti u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (Bruxelles I) i Uredbom (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze (Rim II.).

[...]

(25) Potrošače bi trebalo zaštititi ovakvim pravilima države u kojoj imaju uobičajeno boravište, od kojih se ne može odstupiti sporazumom, pod uvjetom da je sklopljen potrošački ugovor kao posljedica stručnog obavljanja komercijalnih ili profesionalnih djelatnosti u toj državi. [...]

13 Relevantne odredbe Uredbe Rim I glase:

„Članak 3.

Slobodni izbor

1. Na ugovor se primjenjuje pravo koje su stranke izabrale. Izbor se navodi izrijekom ili jasno proizlazi iz odredaba ugovora ili okolnosti slučaja. Ugovorne stranke imaju mogućnost same izabrati mjerodavno pravo za cijeli ugovor odnosno jedan njegov dio. [...]

Članak 6.

Potrošački ugovori

1. Ne dovodeći u pitanje članke 5. i 7., ugovor koji sklopi fizička osoba u svrhu za koju se smatra da je izvan njegove struke ili profesije (potrošač) s drugom osobom koja djeluje u svojoj struci ili profesiji (poduzetnik) podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da poduzetnik:

(a) provodi svoje komercijalne ili stručne djelatnosti u državi u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, ili

(b) bilo kojim sredstvima usmjerava takve aktivnosti na tu državu ili na više država, uključujući tu državu, te da je ugovor obuhvaćen opsegom tih aktivnosti.

2. Bez obzira na stavak 1., ugovorne stranke mogu odabrati mjerodavno pravo za ugovor koji ispunjava zahtjeve stavka 1. u skladu s člankom 3. Međutim, takav izbor ne može za posljedicu imati lišavanje potrošača zaštite koja mu je osigurana odredbama od kojih se ne može odstupiti sporazumom, na temelju prava koje bi bilo mjerodavno na temelju stavka 1. u slučaju da mjerodavno pravo nije izabrano.

[...]

4. Stavci 1. i 2. ne primjenjuju se na:

(a) ugovor za pružanje usluga kad je usluge potrebno pružiti potrošaču isključivo u državi koja nije država u kojoj ima uobičajeno boravište;

[...]”

- 14 Člankom 3. stavkom 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima [omissis] određuje se:

„Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.”

- 15 Člankom 879. stavkom 3. austrijskog Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Opći građanski zakonik, u daljnjem tekstu: ABGB) određuje se:

„Ugovorna odredba koja se nalazi u općim uvjetima ili tipskim ugovorima, a kojom se ne utvrđuje jedna od glavnih obveza stranaka, ništava je po sili zakona ako s obzirom na sve okolnosti ozbiljno šteti jednoj od ugovornih strana.”

V. Prethodna pitanja:

- 16 Tužitelj je djelovao u svojstvu potrošača i prilikom zasnivanja poslovnog odnosa i u slučaju spornih naloga za kupnju financijskih proizvoda. Međutim, kao što je u nastavku još potrebno navesti, uvjeti iz članka 6. Uredbe Rim I još nisu bili ispunjeni prilikom zasnivanja poslovnog odnosa jer tuženik u tom trenutku još nije obavljao aktivnosti u Italiji niti ih je tamo usmjeravao. Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) smatra da iz toga proizlaze tri pitanja o tumačenju prava Unije, pri čemu odgovori na njih mogu dovesti do različitih ishoda kad je riječ o mjerodavnom pravu.

1. Prvo pitanje:

- 17 1.1. Najprije treba pojasniti dovodi li ispunjenje uvjetâ iz članka 6. stavka 1. Uredbe Rim I za vrijeme prethodno zasnovanog stalnog poslovnog odnosa do toga da pravne posljedice te odredbe treba primijeniti na naknadno poslovanje. U slučaju niječnog odgovora, s obzirom na pravo izabrano na početku poslovnog odnosa, u konkretnom slučaju svakako bi trebalo primijeniti austrijsko pravo.
- 18 1.2. Na početku poslovnog odnosa stranke su valjano izabrale austrijsko pravo.
- 19 U skladu s člankom 3. stavkom 5., u vezi s člankom 10. stavkom 1. Uredbe Rim I, postojanje izbora prava trebalo je ocijeniti na temelju austrijskog prava i stoga, među ostalim, na temelju članka 879. stavka 3. ABGB-a. Tom odredbom prenosi se članak 3. stavak 1. Direktive 93/13/EEZ i stoga je treba tumačiti u skladu s Direktivom. Međutim, valjanost izbora prava ne protivi se članku 3. stavku 1. Direktive 93/13/EEZ i stoga članku 879. stavku 3. ABGB-a zbog sljedećih razloga:
- 20 Točno je da je odredba o izboru mjerodavnog prava – koja je sadržana u poduzetnikovim općim uvjetima prodaje i o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori, prema kojoj se na ugovor o kojem je riječ primjenjuje pravo države članice u kojoj je sjedište predmetnog poduzetnika – nepoštena odredba u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 93/13/EEZ zato što se njome potrošača o kojem je riječ dovodi u zabludu jer kod njega ostavlja dojam da se na taj ugovor primjenjuje samo to pravo a da ga se ne obavještava o činjenici da na temelju članka 6. stavka 2. Uredbe Rim I uživa i zaštitu koju mu osiguravaju prisilne odredbe prava koje bi bilo mjerodavno u nedostatku te odredbe (presuda Suda u predmetu Verein für Konsumenteninformation, C-191/15, ECLI:EU:C:2016:612, t. 71.), to jest one prava države u kojoj ima uobičajeno boravište (presuda Suda u predmetu Club La Costa i dr., C-821/21, ECLI:EU:C:2023:672, t. 72.).
- 21 Međutim, za to treba biti primjenjiv članak 6. Uredbe Rim I. U trenutku izbora prava taj uvjet, međutim, nije bio ispunjen: kad mu je osoba iz njegova poslovnog okruženja dala podatke za kontakt, tužitelj se uputio u tužnikovu poslovnicu u Austriji radi uspostavljanja poslovnog odnosa. Točno je da je nakon toga u svojem boravištu u Italiji potpisao profil klijenta koji mu je dostavio tuženik te „zahtjev za otvaranje” tekućeg računa i računa vrijednosnih papira. Međutim, nema naznake da je tuženik, osim dostavljanja tih dokumenata, obavljao komercijalne ili stručne aktivnosti u Italiji ili na bilo koji način tamo usmjerio te aktivnosti. O takvoj aktivnosti koja dovodi do primjene članka 6. Uredbe Rim I riječ je samo ako iz okolnosti proizlazi da je tuženik izvan okvira tog pojedinačnog slučaja (dakle sasvim općenito) namjeravao sklopiti ugovore s potrošačima iz tužiteljeve države (presuda Suda u predmetu Pammer i Hotel Alpenhof, C-585/08 i C-144/09, ECLI:EU:C:2010:740, t. 92. (u pogledu članka 15. Uredbe Bruxelles I); vidjeti i odluku Oberster Gerichtshofa (Vrhovni sud) u predmetu 1 Ob 158/09f, točka 5., u pogledu irelevantnosti samo jednokratno dostavljenih kataloga). U činjenicama ne postoji nikakav temelj za to u trenutku uspostavljanja poslovnog odnosa.

- 22 Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) stoga smatra da prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa nisu bili ispunjeni uvjeti za primjenu članka 6. stavka 1. Uredbe Rim I. Stoga tuženik nije imao ni povod ni obvezu da u odredbi o izboru prava uputi na tu odredbu. Nisu vidljivi ni drugi razlozi za njezinu nepoštenost, osobito jer bi na poslovni odnos (pružanje bankarskih usluga) trebalo primijeniti austrijsko pravo čak i da nije izabrano pravo u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (b) Uredbe Rim I.
- 23 1.3. Iz teksta odredbe o izboru prava jasno proizlazi da je njome obuhvaćeno i buduće poslovanje u okviru poslovnog odnosa. Međutim, banka je svojim postupanjem nakon uspostavljanja poslovnog odnosa ispunila kriterije iz članka 6. stavka 1. Uredbe Rim I. Naime, sudjelovanjem na događanju u Italiji svoje je aktivnosti usmjerila na državu potrošača (odjeljak (a) u nastavku), a daljnji tužiteljevi nalozi obuhvaćeni su područjem tih aktivnosti (odjeljak (b) u nastavku).
- 24 (a) Tuženik je svoje aktivnosti usmjerio (barem) na Italiju.
- 25 Pojam „usmjeriti” upotrebljava se u članku 6. stavku 1. točki (b) Uredbe Rim I slično kao u članku 15. stavku 1. točki (c) Uredbe br. 44/2001 i sada u članku 17. stavku 1. točki (c) Uredbe br. 1215/2012. U skladu s uvodnom izjavom 7. Uredbe Rim I tumačenje odredbi te uredbe treba biti u skladu s tumačenjem navedenih uredbi tako da se sudska praksa Suda u pogledu te odredbe o nadležnosti može primijeniti i u ovom slučaju.
- 26 Prema toj sudskoj praksi (presuda Suda u predmetu Pammer i Hotel Alpenhof, C-585/08 i C-144/09, ECLI:EU:C:2010:740, t. 75. i 76.), riječ je o usmjeravanju ako je prodavatelj (robe) ili pružatelj (usluge) izrazio svoju namjeru uspostave poslovnih odnosa s potrošačima jedne ili više drugih država članica, među kojima je i država članica potrošačeva boravišta. Stoga prije mogućeg sklapanja ugovora s tim potrošačem trebaju postojati naznake za to da je prodavatelj (robe) ili pružatelj (usluge) namjeravao poslovati s potrošačima koji imaju boravište u drugim državama članicama, među kojima je i država članica na čijem se državnom području nalazi boravište predmetnog potrošača, i to u smislu da je prodavatelj (robe) ili pružatelj (usluge) bio spreman sklopiti ugovor s tim potrošačima.
- 27 Na temelju toga u konkretnom slučaju nema nikakve dvojbe u pogledu toga da je tužena banka „usmjerila” svoje aktivnosti na državu potrošača time što ju je zaposlenik predstavio na događanju u Italiji. Naime, realno gledajući, to predstavljanje može služiti samo za sklapanje novih ili dodatnih poslova s tamošnjim klijentima. Budući da su na tom događanju sudjelovali i privatni ulagači te nema naznake da tuženik nije bio svjestan toga, to usmjeravanje odnosilo se i na sklapanje ugovora s potrošačima.
- 28 (b) Daljnji tužiteljevi nalozi bili su obuhvaćeni i područjem tih aktivnosti.
- 29 Uzročna veza između aktivnosti usmjerenih na državu potrošača i konkretnog sklapanja ugovora nije potrebna u tom kontekstu; dovoljno je da su te aktivnosti

općenito bile usmjerene na sklapanje takvih ugovora (vidjeti presudu Suda u predmetu C-218/12, Emrek, ECLI:EU:C:2013:666, t. 32. (u pogledu članka 15. stavka 1. točke (c) Uredbe Bruxelles I)). To je bio slučaj jer je kupnja financijskih proizvoda bila tipičan primjer bankarskog poslovanja u svrhu kojeg se banka i predstavila. Budući da nije bitno je li postojala uzročna veza između aktivnosti i naknadno sklopljenog ugovora, sa stajališta kolizijskih pravila nije relevantno to što je već postojao poslovni odnos s tužiteljem i što banka na događanju u Italiji nije oglašavala određene financijske proizvode.

- 30 1.4. Stoga tuženikovo postupanje samo po sebi treba dovesti do primjene članka 6. Uredbe Rim I. Međutim, postavlja se pitanje vrijedi li to i ako se nalozi izdaju u okviru stalnog poslovnog odnosa za koji su stranke, kao u ovom slučaju, prilikom uspostavljanja tog poslovnog odnosa valjano izabrale pravo.
- 31 Toj pretpostavci protivi se povjerenje tužene banke u valjanost izbora prava koji dovodi do primjene austrijskog prava. Točno je da je dvojbeno je li to povjerenje potrebno zaštititi ako se banka, kao u ovom slučaju, uputi na tržište države potrošača nakon sklapanja tog sporazuma te stoga, barem u slučaju novih ugovora, treba računati s primjenom prava te države. Međutim, u konkretnom slučaju može biti važno to što je banka imala obvezu izvršiti naloge: točno je da je u skladu s uvjetima poslovanja (u slučaju ispunjenja ostalih uvjeta) trebala izvršiti naloge samo ako je klijent s njom to ugovorio (Opći dio uvjeta I. B. 1. točka 2. podtočka 2.). Međutim, tužitelj je 26. rujna 2013. s tuženikom sklopio takav sporazum o izdavanju nalogâ preko telekomunikacijskih mreža. Ta obveza prije ide u prilog zaštiti povjerenja banke u (neograničenu) valjanost izbora prava.
- 32 Sličan zaključak eventualno bi se mogao donijeti i na temelju odluke u predmetu C-135/15, Nikiforidis, ECLI:EU:C:2016:774, koja je donesena u pogledu članka 28. Uredbe Rim I: ondje je Sud naveo da valjanost Uredbe Rim I dovodi do njezine primjene na prethodno sklopljeni ugovor samo ako je taj ugovor izmijenjen u takvom opsegu da treba smatrati da je riječ o novom ugovoru. Ta ocjena može se primijeniti na slučaj da su, kao u ovom slučaju, nakon sklapanja ugovora ispunjeni uvjeti za primjenu članka 6. Uredbe Rim I. Međutim, treba uzeti u obzir da u ovom slučaju ne treba ocijeniti trajni obvezni odnos u užem smislu (primjerice, ugovor o radu kao u odluci u predmetu Nikiforidis), nego ugovorom uređeni poslovni odnos u čijem se okviru izdaju i izvršavaju pojedinačni samostalni nalozi.
- 33 1.5. Stoga se od Suda traži da odgovori na pitanje treba li pravne posljedice naloga za kupnju financijskog proizvoda koji potrošač izda banci na temelju stalnog poslovnog odnosa i koji banka izvrši ocijeniti na temelju prava koje proizlazi iz članka 6. Uredbe Rim I ako uvjeti za primjenu te odredbe još nisu bili ispunjeni prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa te su stranke u tom trenutku (sveobuhvatno) izabrale pravo u skladu s člankom 3. Uredbe Rim I.

2. Drugo pitanje:

- 34 2.1. Ako je članak 6. Uredbe Rim I načelno mjerodavan, postavlja se daljnje pitanje o tome jesu li ispunjeni uvjeti za iznimku u skladu s člankom 6. stavkom 4. točkom (a) Uredbe Rim I. U skladu s tom odredbom članak 6. stavci 1. i 2. te uredbe ne primjenjuju se na „ugovor za pružanje usluga kad je usluge potrebno pružiti potrošaču isključivo u državi koja nije država u kojoj ima uobičajeno boravište”. Ugovor o kupnji vrijednosnih papira na klijentov račun treba smatrati ugovorom za pružanje usluga u smislu članka 6. stavka 4. točke (a) Uredbe Rim I.
- 35 2.2. Sud Europske unije zauzeo je stav o toj odredbi u odluci u predmetu C-272/18, Verein für Konsumenteninformation, ECLI:EU:C:2019:827.
- 36 U tom predmetu sporno je bilo stjecanje udjela u komanditnom društvu preko društva sa sjedištem u inozemstvu koje je djelovalo kao fiducijar. Potrošači su iznose koje je trebalo uložiti uplaćivali na fiducijarni račun u državi potrošača, društvo je ispunjavalo obveze obavještanja koje proizlaze iz fiducijarnog ugovora slanjem izvješća u državu potrošača, a dividende su se isplaćivale na račune u državi potrošača. Nadalje, društvo je raspolagalo internetskom stranicom za austrijske potrošače na kojoj su oni mogli pristupiti informacijama i glasovati.
- 37 U skladu s mišljenjem Suda trebalo je provjeriti proizlazi li iz same prirode ugovorenih usluga da ih je moguće u cijelosti pružiti samo izvan države uobičajenog boravišta potrošača (t. 51.). Kada su se usluge fizički pružale u zemlji koja nije zemlja u kojoj ih potrošač prima, valja smatrati da se usluge pružaju „isključivo” izvan države potrošača samo kada ih potonji nema nikakvu mogućnost primiti u državi svojeg uobičajenog boravišta, to jest kada za tu svrhu mora otići u inozemstvo (t. 52.). U konkretnom predmetu to nije bio slučaj (t. 53.).
- 38 2.3. Mogućnosti pružanja usluge „isključivo” u Austriji u ovom se slučaju protivi činjenica da je tužitelj svoje naloge za kupnju mogao izdati iz Italije sredstvima daljinske komunikacije (telefon, e-pošta). Nadalje, tužitelju je tuženikova internetska stranica bila na raspolaganju i na engleskom jeziku, pri čemu je ondje, u skladu sa svojim argumentima koji se u tom pogledu nisu osporavali, mogao dobiti uvid u svoje račune; osim toga, valja pretpostaviti da je banka tužitelju dostavila i informacije o izvršenju njegovih naloga.
- 39 Unatoč tomu, odluka u predmetu C-272/18 ne treba nužno biti primjenjiva na ovaj slučaj. Naime, u predmetnom slučaju te odluke trebalo je ocijeniti fiducijarni ugovor, pri čemu je tuženi fiducijar nedvojbeno bio dužan pružati usluge koje su bile korisne potrošaču u državi njegova uobičajenog boravišta (primanje iznosa koje je trebalo uložiti na računu u toj državi, omogućavanje sudjelovanja u odlučivanju društava preko internetske stranice izrađene za tu državu, transfer prinosa na ulaganja u tu državu). Suprotno tomu, u ovom su slučaju u državi banke u biti otvoreni (samo) jedan tekući račun i jedan račun vrijednosnih papira te su financijski proizvodi koje je banka kupila po klijentovu nalogu pripisani tim računima. Time bi moglo biti upitno je li tužitelj doista primao te usluge u svojoj

državi, odnosno u Italiji (C-272/18, t. 52.). Mogućnost izdavanja naloga na daljinu i dostavljanje informacija u tom bi se pogledu mogli smatrati samo sekundarnim elementima koji se ne protive primjeni članka 6. stavka 4. točke (a) Uredbe Rim I.

- 40 2.4. Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) smatra da je logično jednako postupati s ovim slučajem kao sa slučajem koji je Sud Europske unije trebao ocijeniti u predmetu C-272/18. Međutim, nije isključeno suprotno stajalište. Stoga se od Suda Europske unije ponovno traži tumačenje članka 6. stavka 4. točke (a) Uredbe Rim I. Ako iz tog tumačenja proizađe primjenjivost te odredbe, ovaj slučaj treba ocijeniti isključivo na temelju austrijskog prava.

3. Treće pitanje:

- 41 3.1. Suprotno tomu, u slučaju potvrdnog odgovora na prvo i niječnog odgovora na drugo pitanje primjenjiv je članak 6. Uredbe Rim I. U skladu sa stavkom 1. te odredbe to načelno dovodi do primjene prava države u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, to jest u ovom slučaju do primjene talijanskog prava. Doduše, moguć je izbor prava. Međutim, u skladu s člankom 6. stavkom 2. Uredbe Rim I takav izbor ne može za posljedicu imati lišavanje potrošača zaštite koja mu je osigurana prisilnim pravom države njegova boravišta.
- 42 3.2. Stoga se u konkretnom slučaju postavlja pitanje treba li i dalje uzeti u obzir izbor prava stranaka iako se u njemu, u smislu odluke u predmetu C-191/15, Verein für Konsumenteninformation, ECLI:EU:C:2016:612, nije uputilo na pravne posljedice članka 6. stavka 2. Uredbe Rim I (odjeljak V.1.2. ovog zahtjeva za prethodnu odluku). Moglo bi se zastupati stajalište da je izbor prava prvotno bio nesporan, ali da ga sada treba smatrati nepoštenim u skladu s člankom 3. stavkom 1. Direktive 93/13/EEZ. U skladu s člankom 6. stavkom 1. Uredbe Rim I u tom bi slučaju trebalo sveobuhvatno primijeniti talijansko pravo. Suprotno tomu, ako nije riječ o nepoštenosti, na temelju izbora prava u skladu s člankom 6. stavkom 2. Uredbe Rim I trebalo bi primijeniti austrijsko pravo, ali bi pritom povoljnije odredbe talijanskog prava imale prednost.
- 43 3.3. Stoga se od Suda Europske unije traži i da odgovori na pitanje treba li izbor prava koji je izvršen prije ispunjenja uvjeta za primjenu članka 6. Uredbe Rim I nakon ispunjenja tih uvjeta smatrati nepoštenim u smislu članka 3. stavka 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima [*omissis*] ako se u njemu nije uputilo na pravne posljedice članka 6. stavka 2. Uredbe Rim I.

VI. Postupovna pitanja:

- 44 [*omissis*]
- 45 [*omissis*]

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud)

Beč, 8. travnja 2024.

[*omissis*]

RADNI DOKUMENT